

**TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HÓA HÀ NỘI
KHOA BẢO TÀNG**

NGUYỄN TUẤN ANH

**TÌM HIỂU VỀ SƯU TẬP TƯỢNG GỖ
TRIỀU LÊ – NGUYỄN TRUNG BÀY Ở
BẢO TÀNG LỊCH SỬ VIỆT NAM**

KHÓA LUẬN TỐT NGHIỆP

NGƯỜI HƯỚNG DẪN:

HÀ NỘI - 2011

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	1
1.Lý do chọn đề tài	4
2.Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	5
3.Mục đích nghiên cứu.....	5
4.Phương pháp nghiên cứu	5
5.Bố cục bài khóa luận	6
CHƯƠNG 1: KHÁI QUÁT VỀ BẢO TÀNG LỊCH SỬ VIỆT NAM.....	7
1.1.Lịch sử hình thành và phát triển của Bảo tàng Lịch sử Việt Nam	7
1.2.Đặc trưng và chức năng của Bảo Tàng Lịch Sử Việt Nam.....	10
1.3.Vài nét về hệ thống trưng bày của Bảo Tàng Lịch Sử Việt Nam	14
1.3.1. <i>Việt Nam thời tiền sử.</i>	15
1.3.2. <i>Việt Nam từ thời dựng nước đầu tiên đến triều Trần</i>	16
1.3.3. <i>Việt Nam từ triều Hồ đến Cách mạng tháng 8 năm 1945</i>	20
1.3.4 <i>Trưng bày sưu tập điêu khắc đá Chăm Pa</i>	23
1.4.Khái quát về 2 triều đại Lê – Nguyễn trong tiến trình lịch sử văn hóa dân tộc.24	
1.4.1. <i>Vài nét về triều Lê:</i>	24
1.4.2. <i>Vài nét về triều Nguyễn</i>	27
CHƯƠNG 2: SƯU TẬP TƯỢNG GỖ THỜI LÊ – NGUYỄN TRƯNG BÀY TẠI BẢO TÀNG LỊCH SỬ VIỆT NAM.....	31
2.1.Sưu tập hiện vật và vai trò của sưu tập đối với hoạt động bảo tàng	31
2.1.1. <i>Tổng quan về sưu tập tượng gỗ thời Lê – Nguyễn trưng bày tại Bảo tàng Lịch sử Việt Nam</i>	34
2.1.2. <i>Sưu tập tượng gỗ thời Lê – Nguyễn trưng bày tại Bảo tàng Lịch sử Việt Nam.</i>	37
2.2. Một số đặc điểm về phong cách mỹ thuật tượng thời Lê – Nguyễn.	46

2.3. Giá trị của sưu tập	48
2.3.1. Giá trị lịch sử.....	48
2.3.2. Giá trị văn hóa	57
CHƯƠNG 3: MỘT SỐ GIẢI PHÁP NHẪM BẢO QUẢN VÀ PHÁT	
HUY GIÁ TRỊ SƯU TẬP TƯỢNG GỖ THỜI LÊ – NGUYỄN TRUNG	
BÀY TẠI BẢO TÀNG LỊCH SỬ VIỆT NAM.....	63
3.1. Thực trạng về vấn đề kiểm kê, bảo quản sưu tập tượng gỗ thời Lê –	
Nguyễn trung bày tại Bảo tàng Lịch Sử Việt Nam.....	63
3.1.1 Về công tác kiểm kê	63
3.1.2. Công tác bảo quản sưu tập.....	65
3.1.3. Một số tồn tại trong công tác bảo quản sưu tập tượng gỗ thời Lê	
– Nguyễn trung bày tại Bảo tàng Lịch Sử Việt Nam	70
3.2. Một số giải pháp nhằm phát huy giá trị sưu tập tượng gỗ thời Lê –	
Nguyễn trung bày tại Bảo tàng Lịch Việt Nam	73
3.2.1. Một số giải pháp cho việc kiểm kê, bảo quản hiện vật.	73
3.2.2. Sưu tầm bổ sung hiện vật cho sưu tập.	75
3.2.3. Đa dạng hóa các hình thức trưng bày.	77
3.2.4. In ấn, giới thiệu, quảng bá sưu tập.....	79
KẾT LUẬN	81
TÀI LIỆU THAM KHẢO	83
PHỤ LỤC	85

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Trong đời sống người Việt, gỗ là một nguyên liệu hết sức gần gũi, được sử dụng làm đồ gia dụng, vật liệu và trang trí kiến trúc. Gỗ còn được dùng làm quan tài đưa con người về thế giới bên kia... Trải qua hàng ngàn năm, những sản phẩm bằng chất liệu gỗ còn lại rất hiếm hoi.

Trong kho tàng Di sản văn hóa thời Lê – Nguyễn, tượng gỗ là một đối tượng vô cùng quan trọng cần phải nghiên cứu chuyên sâu vì những bức tượng gỗ hàm chứa trong đó những giá trị lịch sử, văn hóa, nghệ thuật và cả trong đó nữa là cả một làng nghề điêu khắc gỗ thủ công ngày xưa. Nó được thể hiện qua các bức tượng phật, tượng quan âm bồ tát, tượng thú được chạm khắc tinh xảo từ những khúc gỗ tưởng chừng như là vô tri, vô giác. Từ những khúc gỗ tự nhiên ấy, qua bàn tay khéo léo của người thợ thủ công thời Lê – Nguyễn đã trở thành những sản phẩm quý giá, những tác phẩm nghệ thuật tiêu biểu cho truyền thống văn hóa dân tộc. Vì thế khi nghiên cứu tượng gỗ thời Lê – Nguyễn giúp cho việc tìm hiểu tính kế thừa và sáng tạo của người dân Việt Nam nói chung và nghệ thuật thời Lê – Nguyễn nói riêng

Khi nói về đồ gỗ Việt Nam thì có rất nhiều công trình nghiên cứu cũng như các bài viết của các học giả ở nhiều phương diện nghiên cứu khác nhau. Song nghiên cứu về tượng gỗ còn quá ít ỏi. Vì vậy, việc tìm hiểu, nghiên cứu sưu tập tượng gỗ thời Lê – Nguyễn trưng bày ở Bảo tàng Lịch sử Việt Nam giúp ta thấy được vẻ đẹp của những bức tượng gỗ mà các nghệ nhân xưa đã thổi hồn vào trong các bức tượng gỗ đó.

Trong thời đại mở cửa và giao lưu với thế giới bên ngoài. Giao lưu văn hóa giữa các nước, chúng ta càng cần phải nghiên cứu, quan tâm hơn về bản sắc dân tộc Việt Nam hơn bao giờ hết. Nghiên cứu, tìm hiểu sưu tập tượng gỗ thời Lê – Nguyễn có ý nghĩa khoa học và lịch sử cấp thiết.

Vì những lí do nêu trên, em quyết định chọn đề tài “Tìm hiểu về sưu tập tượng gỗ triều Lê – Nguyễn trưng bày ở Bảo tàng Lịch sử Việt Nam” làm khóa luận tốt nghiệp. Với đề tài này, em hy vọng sẽ có cơ hội tìm hiểu sâu thêm về Bảo tàng Lịch sử Việt Nam và đặc biệt là phần trưng bày tượng gỗ triều Lê – Nguyễn

2. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

- Đối tượng nghiên cứu của bài khóa luận là sưu tập tượng gỗ triều Lê – Nguyễn được trưng bày ở Bảo tàng Lịch sử Việt Nam
- Thời gian : Về việc khảo sát và nghiên cứu nội bộ sưu tập hiện vật tượng gỗ triều Lê – Nguyễn
- Không gian: Việc nghiên cứu và khảo sát được thực hiện tại khu trưng bày hiện vật triều Lê – Nguyễn tại Bảo tàng Lịch sử Việt Nam

3. Mục đích nghiên cứu

- Nghiên cứu về quá trình hình thành, nội dung trưng bày hiện nay của Bảo tàng Lịch sử Việt Nam
- Nghiên cứu, tìm hiểu thực trạng sưu tập tượng gỗ ở Bảo tàng Lịch sử Việt Nam
- Nghiên cứu về nội dung, giá trị của sưu tập tượng gỗ triều Lê – Nguyễn
- Từ nghiên cứu thực trạng, giá trị của sưu tập từ đó đề xuất một số giải pháp nhằm bảo tồn và phát huy giá trị của sưu tập

4. Phương pháp nghiên cứu

- Phương pháp luận khoa học của Chủ nghĩa Mác – Lê nin: Duy vật lịch sử và Duy vật biện chứng.
- Phương pháp khoa học được sử dụng để tiến hành nghiên cứu: Bảo tàng học, Bảo tồn di tích lịch sử - văn hóa, Khoa học lịch sử, Xã hội học
- Các phương pháp khác: thống kê, so sánh, phân tích, nghiên cứu tài liệu...

5. Bố cục bài khóa luận

Ngoài phần Mở đầu, kết luận, tài liệu tham khảo và phụ lục, bố cục bài viết gồm 3 chương. Cụ thể như sau:

Chương 1: Khái quát về Bảo tàng Lịch sử Việt nam

**Chương 2: Sưu tập tượng gỗ thời Lê – Nguyễn trưng bày tại Bảo
Tàng Lịch sử Việt Nam**

**Chương 3: Một số giải pháp nhằm bảo quản và phát huy giá trị bộ
sưu tập tượng gỗ thời Lê – Nguyễn trưng bày tại Bảo tàng Lịch sử Việt
Nam**

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Đào Duy Anh, *Việt Nam văn hóa sử cương*, Nxb VHTT.
2. TS. Đặng Văn Bài(2001), *Công tác quản lý di sản văn hóa ở Việt Nam*, Đại học Văn hóa Hà Nội.
3. TS. Trần Lâm Biền (2003), *Đồ thờ trong di tích của người Việt*, Nxb VHTT.
4. *Các bảo tàng quốc gia Việt Nam* (2001), Nxb Hà Nội.
5. Nguyễn Đăng Duy – Trịnh Minh Đức (1993), *Bảo tồn di tích lịch sử - văn hóa*, Trường Đại học văn hóa Hà Nội.
6. Nguyễn Mạnh Hà (2002), *Một số kinh nghiệm trong công tác bảo quản cổ vật và kết quả bước đầu tại BTL SVN*, Thông báo khoa học BTL SVN.
7. Nguyễn Thị Huệ (2002), *Nghiên cứu nguồn sử liệu hiện vật bảo tàng*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội.
8. Nguyễn Thị Huệ (2008), *Cơ sở bảo tàng học*, Nxb Đại học quốc gia Hà Nội.
9. Phạm Mai Hùng(2003), *Giữ gìn và phát huy di sản văn hóa dân tộc*, Nxb VHTT.
10. Nguyễn Thu Hoan (2004), *Nghệ thuật chạm khắc gỗ DGVN qua sưu tập gỗ trưng bày tại BTL SVN*, Thông báo khoa học BTL SVN.
11. Nguyễn Phi Hoanh , *Lược sử Mỹ thuật Việt Nam*, Nxb khoa học xã hội.
12. Phan Khanh (1992), *Bảo tàng, di tích, lễ hội*, Nxb thông tin.
13. Nguyễn Lang(2000), *Việt Nam Phật giáo sử luận*, NXB Văn học.
14. Lâm Bình Tường (1980), *Sổ tay công tác bảo tàng*, Nxb Văn hóa, Hà Nội.
15. Đinh Văn Thìn (2001), *Công tác bảo quản hiện vật tại BTL SVN*, Thông báo khoa học BTL SVN.

16. Nguyễn Thịnh (2001), *Sổ tay công tác trưng bày bảo tàng*, Nxb Văn hóa thông tin.
17. Nguyễn Thịnh (1990), *Những vấn đề cơ bản của Bảo tàng học*, Trường Đại học Văn hóa Hà Nội.
18. Thiên Tâm (2003), *Điều khắc môi trường*, Nxb Xây dựng.
19. Nguyễn Khắc Thuần, *Việt sử giai thoại*, Nxb Giáo dục.
20. Chu Quang Trứ (2001), *Tượng cổ Việt nam với truyền thống điêu khắc dân tộc*, Nxb Mỹ thuật.